

Ustava Republike Slovenije

Ustava Republike Slovenije je bila sprejeta 23.12.1991 na podlagi Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti RS. Predstavlja temeljni pravni akt, ki določa temelje državne oblasti in položaj posameznikov v Republiki Sloveniji.

Pot do samostojnosti

1

23.12.1990

Izveden in sprejet **plebiscit**, na katerem so Slovenci izvolili, da se Slovenija odcepi od takratne jugoslovanske federacije (SFRJ).

2

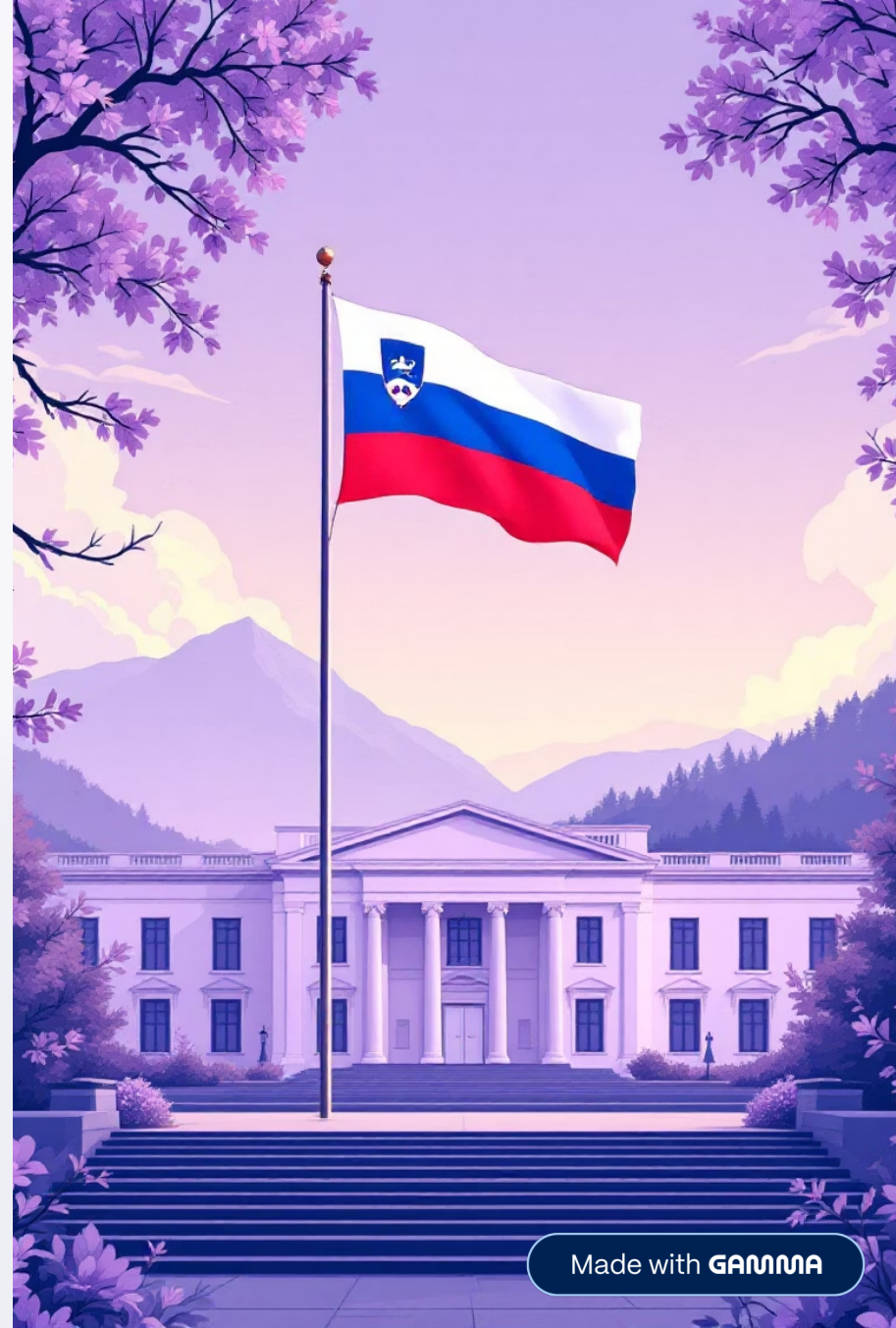
25.6.1991

Republiška skupščina sprejela **Temeljno ustavno listino o samostojnosti in neodvisnosti RS**. Na ta dan se praznuje dan državnosti.

3

23.12.1991

Sprejeta **Ustava RS**, na podlagi katere so se določila temelja nove državne oblasti in položaj posameznikov v RS.

Sestava Ustave RS

Preambula

Uvod v ustavo, ki načeloma določa cilj ustave, njena načela, ki naj usmerjajo njeno uporabo in razloge, ki so zahtevali njeno izdajo.

Splošne določbe

Gospodarska in socialna razmerja

Samouprava

Normativni del

Obsega 174 členov, ki so razvrščeni v 10 poglavij. Vsako poglavje je oštevilčeno in naslovljeno.

Človekove pravice in temeljne svoboščine

Državna ureditev

Javne finance, ustavnost in zakonitost, ustavno sodišče, postopek za spremembo ustave, prehodne določbe

Splošne določbe

Demokratska republika

Sloveniji vlada ljudstvo preko predsednika države.

Pravna država

Sloveniji vlada pravo in pravni predpisi.

Socialna država

Država svojim državljanom zagotavlja osnovni življenjski standard (šolanje, pokojnina, zdravstvo...).

V 4. členu je zapisano tudi, da je Slovenija ozemeljsko enotna in nedeljiva država. Uradni jezik je slovenščina, na območjih italijanske in madžarske narodne skupnosti pa tudi italijanščina in madžarščina.

Načelo delitve oblasti

Zakonodajna oblast

Oblikuje in sprejema zakone.
Predstavlja jo parlament RS (državni zbor in državni svet).

Izvršilna oblast

Izvršuje zakone. Predstavljata jo vlada in predsednik republike.

Sodna oblast

Ugotavlja skladnost delovanja z zakoni in ustavo. To so redna in specializirana sodišča, na čelu katerih je vrhovno sodišče.

Bistvo načela delitve oblasti je v preprečevanju monopola političnega odločanja in s tem tudi najrazličnejših političnih zlorab, ki jih takšen monopol prinaša.

Državni simboli Republike Slovenije

Grb Slovenije

Ima obliko ščita na modri podlagi. Na tej podlagi je lik Triglava v beli barvi, pod njim sta dve valoviti črti, ki predstavljata morje in reke. Nad likom Triglava so tri zlate šesterokrake zvezde.

Zastava Slovenije

Ima tri barve, ki si sledijo bela, modra in rdeča. Vsaka barva zavzema $\frac{1}{3}$ prostora zastave. Grb Slovenije se nahaja v levem gornjem delu zastave.

Himna Slovenije

Je 7. kitica Prešernove Zdravljice, ki jo je napisal leta 1844.

Človekove pravice in temeljne svoboščine

Osebne pravice

- Nedotakljivost človekovega telesa
- Osebna svoboda
- Svoboda gibanja
- Nedotakljivost stanovanja

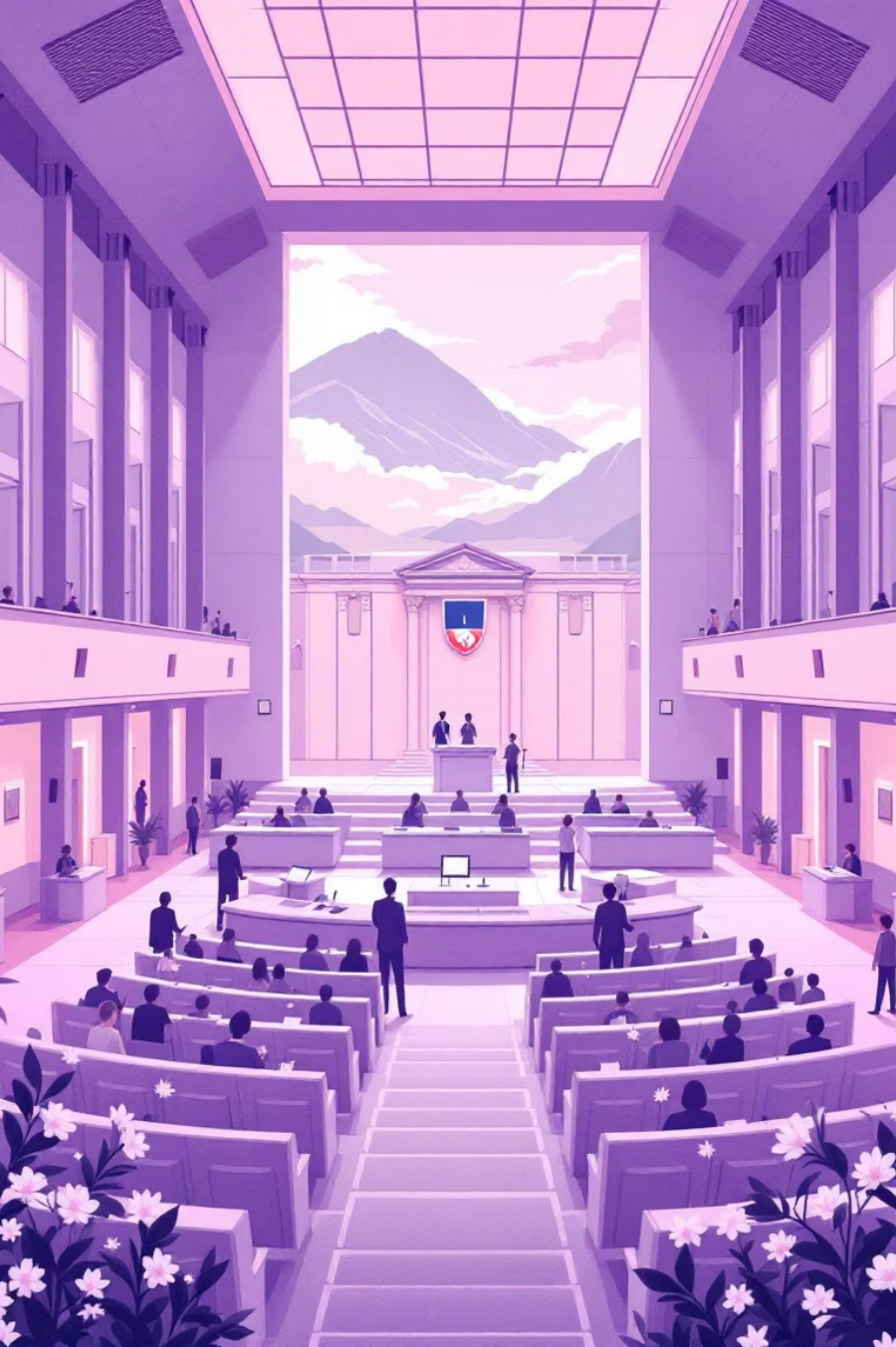
Socialne pravice

- Pravica do zdravstvenega varstva
- Pravica do družine
- Pravice otrok in mladostnikov

Politične pravice

- Svoboda izražanja
- Volilna pravica
- Pravica do vlaganja peticije

Ustava zagotavlja tudi **ekonomske pravice** (zasebna lastnina, svoboda dela), **kulturne pravice** (izobrazba, ustvarjalnost) in **pravice narodnih skupnosti**.

Državni zbor in državni svet

Državni zbor

- 90 poslancev (vključno s predstavnikoma italijanske in madžarske narodne skupnosti)
- Voli se za 4 leta
- Poslanci imajo poslansko imuniteto
- Sprejema zakone, državni proračun, ratificira mednarodne pogodbe
- Voli predsednika vlade, ministre in druge funkcionarje

Državni svet

- 40 članov (predstavniki različnih interesnih skupin)
- Voli se za 5 let
- Predlaga zakone državnemu zboru
- Daje mnenja o vseh zadevah
- Ima pravico odločilnega veta

Izvršilna oblast

Predsednik republike

- Predstavlja RS in je vrhovni poveljnik slovenske vojske
- Voli se za 5 let, največ dvakrat zapored
- Razpisuje volitve v DZ, razglaša zakone
- Imenuje državne funkcionarje, odloča o pomilostitvah

Vlada

- Sestavljajo jo predsednik vlade in ministri
- Predsednika vlade predlaga predsednik republike, izvoli ga DZ
- Ministri so skupno odgovorni za delo vlade
- Funkcija ministrov preneha s prenehanjem predsednika vlade

Sodstvo in lokalna samouprava

Sodstvo

Sodno oblast izvajajo sodniki na večstopenjskih sodiščih:

- Okrajna sodišča (44)
- Okrožna sodišča (11)
- Višja sodišča (4)
- Vrhovno sodišče RS

Ustavno sodišče je najvišji organ za varstvo ustavnosti in zakonitosti ter človekovih pravic.

Lokalna samouprava

Lokalna samouprava je občina, ki:

- Obsega naselje ali več naselij
- Se ustanovi z zakonom po opravljenem referendumu
- Se financira iz lastnih virov